

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних економічних та
туристичного бізнесу»
Микола ІС Каразінський

2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
**Євроінтеграція України: практичні аспекти Угоди про асоціацію
України з ЄС**
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 29 Міжнародні відносини
спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
освітня програма Міжнародна та європейська економічна інтеграція
спеціалізація _____
вид дисципліни обов'язкова
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

17 вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин і логістики Ігор МАТІОШЕНКО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 2 від 9 вересня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Ігор МАТІОШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від 17 вересня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

Робоча програма навчальної дисципліни

**Євроінтеграція України: практичні аспекти Угоди про асоціацію
України з ЄС**

(назва навчальної дисципліни)

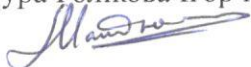
рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 29 Міжнародні відносини
спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
освітня програма Міжнародна та європейська економічна інтеграція
спеціалізація _____
вид дисципліни обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Ігор МАТЮШЕНКО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “26” серпня 2024 року № 19

В.о. завідувача кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис)

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Ігор МАТЮШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “28” серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Євроінтеграція України: практичні аспекти Угоди про асоціацію України з ЄС» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» підготовки магістра за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є здобуття студентами знань щодо особливостей Угоди про асоціацію та поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі між ЄС та Україною (ПВЗВТ), усвідомлення об'єктивності реалізації євроінтеграційного курсу України, практичні навички використання вигоди України від імплементації положень Угоди про асоціацію та ПВЗВТ.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК2. Здатність визначати й оцінювати глобальні проблеми сучасності, аналізувати світові інтеграційні процеси та визначати їх компаративні переваги.

ФК3. Здатність аналізувати моделі розвитку національних економік, розробляти та оцінювати експортні стратегії країни із застосуванням навичок сучасної економічної дипломатії та адвокації інтересів вітчизняних підприємств на європейських ринках в умовах асоціації України з ЄС.

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології та міжнародний трансфер технологій для розуміння феномену нової економіки в умовах Індустрії 4.0.

ФК6. Здатність аналізувати соціальні наслідки впливу нової промислової революції на діяльність суб'єктів міжнародних економічних відносин і економічний розвиток України в умовах асоціації з ЄС.

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн ЄС і України з позиції національних економічних інтересів, визначати смарт-спеціалізацію регіонів і оцінювати практичні аспекти реалізації Угоди про асоціацію України з ЄС.

ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням міжнародних логістичних операцій та особливостей реалізації Угоди про асоціацію України з ЄС.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
10 год.	-
Практичні заняття	
-	-
Семінарські заняття	
10 год.	-
Самостійна робота	
70 год.	-
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, міжнародної та європейської економічної інтеграції, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

ПРН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин, міжнародної та європейської економічної інтеграції.

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин, міжнародної та європейської економічної інтеграції за невизначених умов і вимог.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН8. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік, розробляти та оцінювати експортні стратегії України із застосуванням навичок сучасної економічної дипломатії в умовах міжнародної інтеграції.

ПРН12. Визначати геоекономічні стратегії країн та визначати смарт-спеціалізацію регіонів, визначати й оцінювати практичні аспекти євроінтеграції України в рамках реалізації Угоди про асоціацію України з ЄС, а також з урахуванням європейського бізнес-законодавства.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Політико-правові та економічні аспекти Угоди про асоціацію та ПВЗВТ України з ЄС

Тема 1. Особливості Угоди про асоціацію та ПВЗВТ з політико-юридичних, економічних аспектів та безпеки. Вирішення спорів, інституційні положення

Основні етапи співробітництва України з ЄС: переговори щодо укладання Угоди про асоціацію та «поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі» (ПВЗВТ). Основні розділи Угоди про асоціацію та ПВЗВТ: політична, правова, інституційна, економічна складові та ПВЗВТ. Етапи введення в дію Угоди.

Політичні аспекти Угоди про асоціацію: основні принципи, конституційна реформа, реформа виборчої системи, права людини й основні свободи, судова реформа й протидія корупції. Перспективи імплементації: зміни до Конституції, реформа демократичного врядування, права людини. Боротьба зі злочинністю, корупцією і тероризмом; переміщення людей і візи.

Положення Угоди щодо зовнішньої політики та політики безпеки: Спільна зовнішня політика і політика з безпеки (CFSP) та Спільна політика з безпеки й оборони (CSDP). Конфліктна дипломатія. Місії CSDP в Україні: місія ЄС з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM) та консультативна місія ЄС із реформування сектору цивільної безпеки України (EUAM). Україна в операціях у рамках CSDP в інших країнах світу. Міжнародний кримінальний суд. Співпраця України з EUBAM / EUAM. Операції ЄС із врегулювання криз.

Застосування загальних принципів і традицій ЄС до відносин асоціації України з ЄС. Можливі негативні юридичні аспекти для України. Політична асоціація України з ЄС, гарантії безпеки України, механізм невідкладних політичних консультацій.

Економічні аспекти ПВЗВТ між Україною та ЄС. Програми наближення секторальних (транспорт, енергетика, послуги, сільське господарство) законодавчих актів до стандартів ЄС. Покращення бізнес-середовища в Україні. Лібералізація «принципово усіх» тарифів і мит. Гармонізація стандартів, технічного регулювання і процедур оцінки відповідності. Гармонізація правил походження товарів. Лібералізація сфери послуг. Перспективи розвитку агропродовольчого ринку України та несиметричність умов торгівлі сільськогосподарськими товарами між Україною та ЄС.

Механізм вирішення спорів: без урахування ПВЗВТ та в рамках ПВЗВТ. Застереження щодо «ключових елементів». Особливості вирішення спорів у рамках ПВЗВТ. Посередництво і прозорість. Інституційні засади Угоди: річні саміти ЄС-Україна, Рада асоціації, Порядок денний асоціації, Комітет асоціації та підкомітети (в тому числі комітет із питань торгівлі), Парламентський комітет асоціації. Динамічне наближення України до законодавства ЄС.

Тема 2. ПВЗВТ: доступ товарів на ринки, засоби захисту товарів, митні послуги

Доступ товарів на ринки: положення угоди ПВЗВТ; промислові товари та вироби; сільськогосподарська продукція; експортні мита; правила визначення походження; перспективи імплементації; тарифні квоти; спеціальні захисні заходи; Регіональна Конвенція про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження. Засоби захисту товарів: антидемпінгові і компенсаційні заходи; спеціальні захисні заходи.

Митні послуги: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі основні принципи митного законодавства і процедур, Митний кодекс, транзитні перевезення, митне співробітництво. Перспективи імплементації.

Тема 3. ПВЗВТ: технічні стандарти, безпечність харчових продуктів

Технічні стандарти: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі основні характеристики європейської системи, горизонтальні методологічні директиви, секторальні директиви; європейські стандарти; процедури оцінки відповідності й нагляду; відносини з третіми країнами. Перспективи імплементації: горизонтальне законодавство, прийняття стандартів, організаційна система стандартизації, метрологія, акредитація, оцінка відповідності й ринковий нагляд.

Безпечність харчових продуктів: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі наближення, еквівалентність, торговельні умови, шкідники, хвороби рослин і тварин, спеціальні захисні заходи, підкомітет Ради асоціації з управління санітарними та фітосанітарними заходами (СФЗ), попередні домовленості щодо імпорту. Перспективи імплементації: попереднє законодавство, вступ і робота в рамках СОТ, види контролю, інституційна інфраструктура, законодавство, імовірні впливи реформ у сфері СФЗ.

Тема 4. ПВЗВТ: послуги, державні закупівлі, статистика

Послуги: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі заснування підприємницької діяльності, транскордонне надання послуг, тимчасова присутність фізичних осіб для цілей економічної діяльності, нормативно-правова база та режим внутрішнього ринку. Перспективи України; сектор ІКТ та розробки програмного забезпечення, фінансовий сектор і банківська система, сектор страхування, система охорони здоров'я, ринок праці, телекомунікаційні послуги, аудіовізуальні послуги.

Державні закупівлі: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі порогові значення для застосування правил державних закупівель, інституційні реформи, укладання державних контрактів, наближення законодавства, доступ до ринку. Перспективи впровадження: Закон України «Про державні закупівлі», Закон України «Про публічні закупівлі», платформа ProZorro та відповідні Директиви ЄС.

Статистика: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі співробітництво з Євростатом, розвиток статистичних послуг в Україні, невирішені технічні завдання.

Тема 5. ПВЗВТ: права інтелектуальної власності, політика щодо конкуренції

Права інтелектуальної власності: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі авторське право, торгівельні зразки, географічні зазначення, промислові зразки і патенти, захист прав інтелектуальної власності. Перспективи імплементації: огляд системи інтелектуальної власності, стан охорони прав інтелектуальної власності в Україні, різниця між ПВЗВТ і реальністю та реформами, що запроваджуються, можливості та труднощі імплементації.

Політика щодо конкуренції: положення угоди ПВЗВТ, в тому числі антиконкурентні дії та злиття, державна допомога, інституційні аспекти. Перспективи імплементації: антимонопольна політика та органи в Україні, реформи в законодавстві та інституційному устрої.

Розділ 2. Розвиток економічного співробітництва України з ЄС в рамках Угоди про асоціацію та ПВЗВТ

Тема 6. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: макроекономічна співпраця, фінансова допомога, фінансові послуги

Положення Угоди про асоціацію щодо макроекономічної співпраці України з ЄС. Трансформація макроекономічної політики України та прогнозування.

Фінансова допомога: макроекономічні позики ЄС для України та їх співвідношення з програмою макроекономічної допомоги від МВФ. Програми з надання грантів та індикативний пакет допомоги на 2014–2020 рр. Гуманітарна допомога від ЄС та країн-членів. Гранти від Інвестиційного фонду сусідства (ІФС), проекти Європейського інвестиційного банку (ЄІБ), Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Фінансові послуги: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі загальні положення, національний режим, доступ до ринку, міжнародні стандарти. Банки: вимоги щодо капіталу, правила ведення бухгалтерського обліку, страхування, цінні папери (MiFID), інвестиційні фонди (UCITS), похідні фінансові інструменти (EMIR). Перспективи імплементації: поточна структура і становище фінансових ринків України, становище регуляторної системи до укладання Угоди, перспективи та пріоритети реформ і наближення законодавства.

Тема 7. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: транспорт, енергетика та охорона довкілля, сектор цифрових технологій, сільське господарство

Транспорт: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі автомобільний транспорт, повітряні перевезення, залізничний транспорт, внутрішній водний транспорт, міжнародний морський транспорт. Перспективи імплементації за всіма видами транспорту. Пан'європейські коридори та Україна.

Енергетика: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі Договір про заснування Енергетичного Співтовариства, пов'язані з торгівлею вимоги Угоди про ПВЗВТ, Положення про ширшу співпрацю у сфері енергетики, технічні вимоги до енергоспоживчих виробів, питання атомної енергетики. Перспективи імплементації: профіль енергозбереження в Україні, політика України щодо енергетичної реформи, запровадження положень Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, в тому числі за напрямками: електроенергія, газ, нафта, відновлювана енергетика, раціональне споживання енергії, енергозбереження в домогосподарствах. Стратегія диверсифікації поставок газу.

Охорона довкілля: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі управління природоохоронною діяльністю, головні забруднювачі та небезпечні речовини, природне середовище існування, зміна клімату. Перспективи імплементації: екологічний статус-кво в Україні, хід та плани впровадження, Директиви щодо оцінки впливу на довкілля, Директиви щодо обмеження викидів

з великих спалювальних установок, Директива щодо промислових викидів, Севесівська Директива щодо небезпечних речовин, Директива щодо полігонів захоронення відходів, Рамкова Директива щодо якості атмосферного повітря, Рамкова Директива щодо водних ресурсів, природне середовище існування, система торгівлі дозвільними одиницями на викиди, Чорнобиль та окуповані частини Донецької та Луганської областей.

Сектор цифрових технологій: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі електронні комунікації, поштові та кур'єрські послуги, інформаційне суспільство, аудіовізуальні послуги, Єдиний цифровий ринок. Перспективи імплементації: зростання ІТ сектору в Україні, процес наближення.

Сільське господарство: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі короткий опис законодавства ЄС щодо сільськогосподарської політики, а саме: політика забезпечення якості, органічне землеробство, генетично модифіковані сільськогосподарські культури, біологічне різноманіття, ринкові стандарти для рослин та рослинних продуктів (в тому числі фрукти та овочі), ринкові стандарти для живих тварин та продукції тваринного походження. Розвиток сільськогосподарського сектору та аграрної політики України.

Тема 8. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: захист споживачів, законодавство про компанії, політика щодо зайнятості та соціальна політика, громадянське суспільство

Захист споживачів: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі Глава 20, Додаток XXXIX до Угоди, Директива ЄС щодо загальної безпеки продукції, Директива ЄС стосовно товарів, що не відповідають їх зовнішньому вигляду та становлять загрозу для здоров'я та безпеки споживачів, Пакет документів щодо безпеки продукції та ринкового нагляду. Приведення українського законодавства у відповідність до Директив ЄС. Перспективи імплементації: Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держспоживслужба), зміни відповідно до Директив ЄС у законах України «Про захист прав споживачів», «Про загальну безпечність нехарчової продукції», «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» тощо.

Законодавство про компанії: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі Закон про компанії; Директиви ЄС щодо законодавства про компанії, що включені в Угоду; бухгалтерський облік та аудит; корпоративне управління.

Політика щодо зайнятості та соціальна політика: положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, в тому числі взаємозв'язок між Директивами ЄС щодо зайнятості та соціальних питань і конвенціями Міжнародної організації праці (МОП), законодавство ЄС про працю – основні директиви. Перспективи впровадження: зміни до Кодексу законів про працю, Закону «Про зайнятість населення». Охорона здоров'я та безпека на робочому місці. План щодо впровадження директив ЄС із питань праці.

Громадянське суспільство: багатосторонній Форум громадянського суспільства в рамках Східного партнерства, двостороння (в рамках асоціації Україна – ЄС) Платформа громадянського суспільства, Дорадча група щодо ПВЗВТ. Поточний статус українських організацій громадянського суспільства: Реанімаційний пакет реформ, Офіс зв'язку українських аналітичних центрів у Брюсселі.

Тема 9. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: освіта, навчання та культура; наука, техніка і космос; імплементація Україною євроінтеграційних реформ у сфері науки і техніки

Освіта, навчання та культура: запровадження Закону України «Про вищу освіту» та інтеграція з Європейським простором вищої освіти. Програма «Еразмус+» та інституційний механізм підтримки її впровадження. Культура: повноправна участь України у програмі «Креативна Європа». Програма розвитку культури II в рамках програм ЮНЕСКО та Ради Європи.

Наука, техніка і космос: Україна як асоційований член рамкової програми «Горизонт 2020», основні тематичні пріоритети Горизонт 2020. Основні принципи і складові формування Європейського дослідницького простору (ERA): інноваційні кластери, технологічні платформи, інноваційна екосистема; Європейська ініціатива цілісності досліджень, що включає концепції Відкрита наука 2.0, Відкриті інновації 2.0, Освіта 2.0, Європейська хмара відкритої науки (The science cloud); дорожня карта формування ERA 2015-2020 та її узгодження з дорожньою картою формування Українського національного дослідницького простору (УНДП). Комітети науково-технічного співробітництва з підтримки угод та групи з узгодження наукової політики ЄДП, європейські структурні фонди.

Космос: спільні проекти в рамках Європейського космічного агентства (ЄКА) та програми Горизонт 2020. Принципи проведення спільних космічних досліджень, викладені у Зверненні Єврокомісії «Промислова політика ЄС у космічній галузі», пріоритети створення Європейської глобальної навігаційної супутникової системи (ЄГНСС), створення Системи спостереження за космічним простором і відстеження космічних об'єктів (ССВ).

Імплементація Україною євроінтеграційних реформ у сфері науки і техніки: участь у формуванні Європейської стратегії розвитку науки та технологій, Європейської стратегії розвитку науково-дослідницької інфраструктури (ESFRI), розвитку відповідних консорціумів (ERIC) та узгодження з відповідною національною стратегією; впровадження європейських принципів незалежного оцінювання наукової діяльності та процедур забезпечення її якості; доступ до сучасної дослідницької та електронної інфраструктури ЄС зі створенням національних вузлів, долучення до єдиного ринку дослідників, доступ до відкритих наукових даних та знань в цифровому Єдиному ринку Європи; забезпечення переходу від комерціалізації результатів досліджень до їх спільного впровадження та використання у спільних інноваційних екосистемах.

Тема 10. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: розумна спеціалізація регіонів, транскордонне співробітництво, агентства та програми ЄС, підвищення ефективності реалізації Угоди на регіональному рівні

Стратегія розумної спеціалізації регіонів (RIS3): основні положення концепції розумної спеціалізації ЄС і ОЕСР; заходи зі сприяння досягнення цілей «розумного зростання» стратегії «Європа 2020», спрямовані на впровадження стратегій розумної спеціалізації; визначення пріоритетних напрямів розвитку інноваційних секторів економіки України в ЄДП в рамках Стратегії розумної спеціалізації.

Транскордонне співробітництво: основний інструмент – Спільні операційні програми для Польщі-Білорусі-України на 2007-2013 рр. і на 2014-2020 рр., Програма Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна на 2014-2020 рр., Програма «Басейн Чорного моря» на 2014-2020 рр., Спільна операційна програма Молдова-Україна на 2014-2020 рр. в рамках Програми територіального співробітництва країн Східного партнерства (ЕaPТС). Місія ЄС із прикордонної допомоги Молдові та Україні (МДП ЄС). Проекти в рамках програм INTERREG ІVС і «Центральна Європа».

Агентства та програми ЄС: агентства ЄС та програми ЄС, які відкриті для України, Молдови та Грузії. Європейське агентство з питань авіаційної безпеки (ЕАSА), Європейське агентство з безпеки і гігієни праці (ЕU-ОSНА), Європейське оборонне агентство (ЕDА), Європейський поліцейський коледж (СЕРОL), Європейське бюро судової співпраці (ЕUROJUSТ), Європейське поліцейське управління (ЕUROPOL), Європейське агентство з охорони зовнішніх кордонів країн-членів ЄС (FRONTЕХ), Європейське агентство з охорони навколишнього природного середовища (ЕЕА).

Підвищення ефективності реалізації Угоди на регіональному рівні у сфері довкілля: труднощі імплементації Угоди про асоціацію на регіональному рівні у сфері довкілля; основні сценарії реалізації політики у сфері імплементації Угоди про асоціацію в регіонах; рекомендації щодо підвищення ефективності імплементації Угоди на регіональному рівні.

Сприйняття українським суспільством європейської ідеї: підтримка європейського вибору через призму внутрішніх проблем. Бізнес: економічна інтеграція із Заходом – поступове зростання підтримки; вплив революції гідності на пріоритети економічної інтеграції українського бізнесу; динаміка прозахідних і проросійських пріоритетів економічного співробітництва в період 2014–2017 рр.; статистика економічних зв'язків між Україною та ЄС.

Проблеми для ЄС у співпраці з Україною. Завдання для України щодо розвитку співпраці з ЄС.

Перспективи інтеграції Україна – ЄС: інтеграція як інструмент модернізації розвитку України та інструмент реалізації проекту ЄС з точки зору внутрішньої консолідації та зміцнення лідерства ЄС у світі; співпраця як реакція на взаємну

втому («стомлення від України» в ЄС, втома від «проєвропейських реформ» в Україні); співпраця «силою звички» в рамках існуючих форматів та рамок.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усьо- го	у тому числі					Усьо- го	у тому числі				
		л	п	сем	інд	ср		л	п	сем	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Розділ 1. Політико-правові та економічні аспекти Угоди про асоціацію та ПВЗВТ України з ЄС</i>												
Тема 1. Особливості Угоди про асоціацію та ПВЗВТ з політико-юридичних, економічних аспектів та безпеки. Вирішення спорів, інституційні положення	5	1		1		3						
Тема 2. ПВЗВТ: доступ товарів на ринки, засоби захисту товарів, митні послуги	10	1		1		8						
Тема 3. ПВЗВТ: технічні стандарти, безпечність харчових продуктів	10	1		1		8						
Тема 4. ПВЗВТ: послуги, державні закупівлі, статистика	10	1		1		8						
Тема 5. ПВЗВТ: права інтелектуальної власності, політика щодо конкуренції	10	1		1		8						
Разом за розділом 1	45	5		5		35						
<i>Розділ 2. Розвиток економічного співробітництва України з ЄС в рамках Угоди про асоціацію та ПВЗВТ</i>												
Тема 6. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: макроекономічна співпраця, фінансова допомога, фінансові послуги	5	1		1		3						
Тема 7. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: транспорт, енергетика та охорона довкілля, сектор цифрових технологій, сільське господарство	10	1		1		8						
Тема 8. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: захист споживачів, законодавство про компанії, політика щодо	10	1		1		8						

Назви тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усьо- го	у тому числі					Усьо- го	у тому числі					
		л	п	сем	інд	ср		л	п	сем	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
зайнятості та соціальна політика, громадянське суспільство													
Тема 9. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: освіта, навчання та культура; наука, техніка і космос; імплементація Україною євроінтеграційних реформ у сфері науки і техніки	10	1		1			8						
Тема 10. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: розумна спеціалізація регіонів, транскордонне співробітництво, агентства та програми ЄС, підвищення ефективності реалізації Угоди на регіональному рівні. Перспективи розвитку відносин і кооперації Україна-ЄС в умовах поглиблення європейської інтеграції	10	1		1			8						
Разом за розділом 2	45	5		5			35						
Усього годин	90	10		10			70						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості Угоди про асоціацію та ПВЗВТ з політико-юридичних, економічних аспектів та безпеки. Вирішення спорів, інституційні положення Охарактеризувати співробітництво України з ЄС щодо укладання Угоди про асоціацію та ПВЗВТ, навести особливості політичної складової Угоди.	1
2	Тема 2. ПВЗВТ: доступ товарів на ринки, засоби захисту товарів, митні послуги. Охарактеризувати особливості ПВЗВТ з питань доступу товарів на ринки, засобів захисту товарів, митних послуг.	1
3	Тема 3. ПВЗВТ: технічні стандарти, безпеність харчових продуктів Визначити основні положення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі України з ЄС у сфері технічних стандартів та безпеності харчових продуктів	1

4	Тема 4. ПВЗВТ: послуги, державні закупівлі, статистика. Охарактеризувати особливості ПВЗВТ з питань сфери послуг, державних закупівель, статистики	1
5	Тема 5. ПВЗВТ: права інтелектуальної власності, політика щодо конкуренції. Визначити основні положення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі України з ЄС у сфері прав інтелектуальної власності та політики щодо конкуренції	1
6	Тема 6. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: макроекономічна співпраця, фінансова допомога, фінансові послуги Визначити основні положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ у сферах макроекономічної співпраці, фінансової допомоги, фінансових послуг	1
7	Тема 7. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: транспорт, енергетика та охорона довкілля, сектор цифрових технологій, сільське господарство. Охарактеризувати секторальні особливості Угоди про асоціацію та ПВЗВТ у сферах транспорту, енергетики та охорони довкілля, сектору цифрових технологій, сільському господарстві	1
8	Тема 8. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: захист споживачів, законодавство про компанії, політика щодо зайнятості та соціальна політика, громадянське суспільство. Визначити основні положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ у сферах захисту споживачів, законодавства про компанії, політики щодо зайнятості та соціальної політики, громадянського суспільства	1
9	Тема 9. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: освіта, навчання та культура; наука, техніка і космос; імплементація Україною євроінтеграційних реформ у сфері науки і техніки. Охарактеризувати особливості Угоди про асоціацію та ПВЗВТ у сферах освіти, навчання та культури; науки, техніки і космосу; імплементації Україною євроінтеграційних реформ у сфері науки і техніки.	1
10	Тема 10. Угода про асоціацію та ПВЗВТ: розумна спеціалізація регіонів, транскордонне співробітництво, агентства та програми ЄС, підвищення ефективності реалізації Угоди на регіональному рівні. Перспективи розвитку відносин і кооперації Україна-ЄС в умовах поглиблення європейської інтеграції Визначити основні положення Угоди про асоціацію та ПВЗВТ у сферах розумної спеціалізації регіонів, транскордонного співробітництва, агентств і програм ЄС, шляхів підвищення ефективності реалізації Угоди на регіональному рівні/ Охарактеризувати перспективи розвитку відносин і кооперації Україна-ЄС в умовах поглиблення європейської інтеграції	1
Разом		10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна

1.	Опрацювання теми: «Особливості Угоди про асоціацію та ПВЗВТ з політико-юридичних, економічних аспектів та безпеки. Вирішення спорів, інституційні положення»	3	
2.	Опрацювання теми: «ПВЗВТ: доступ товарів на ринки, засоби захисту товарів, митні послуги»	8	
3.	Опрацювання теми: «ПВЗВТ: технічні стандарти, безпечність харчових продуктів»	8	
4.	Опрацювання теми: «ПВЗВТ: послуги, державні закупівлі, статистика»	8	
5.	Опрацювання теми: «ПВЗВТ: права інтелектуальної власності, політика щодо конкуренції»	8	
6.	Опрацювання теми: «Угода про асоціацію та ПВЗВТ: макроекономічна співпраця, фінансова допомога, фінансові послуги»	3	
7.	Опрацювання теми: «Угода про асоціацію та ПВЗВТ: транспорт, енергетика та охорона довкілля, сектор цифрових технологій, сільське господарство»	8	
8.	Опрацювання теми: «Угода про асоціацію та ПВЗВТ: захист споживачів, законодавство про компанії, політика щодо зайнятості та соціальна політика, громадянське суспільство»	8	
9.	Опрацювання теми: «Угода про асоціацію та ПВЗВТ: освіта, навчання та культура; наука, техніка і космос; імплементація Україною євроінтеграційних реформ у сфері науки і техніки»	8	
10.	Опрацювання теми: «Угода про асоціацію та ПВЗВТ: розумна спеціалізація регіонів, транскордонне співробітництво, агентства та програми ЄС, підвищення ефективності реалізації Угоди на регіональному рівні. Перспективи розвитку відносин і кооперації Україна-ЄС в умовах поглиблення європейської інтеграції»	8	
	Разом	70	

6. Методи навчання

Лекція як поєднання словесних, наочних, індуктивних, дедуктивних, пояснювально-ілюстративного методів навчання, бесіди, дискусії.

Практичне навчання як поєднання методу кейсів, проблемного підходу, евристичного, дослідницького та проєктного методів.

Застосування інтерактивних засобів навчання через використання навчальних платформ GoogleClassroom або LMS Moodle та їх можливостей, зокрема: інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань, робота в малих групах, діалог, синтез думок, спільний проєкт, пошук інформації, коло ідей,

мозковий штурм, case-метод, метод визначення позиції, відстоювання заданої позиції, порівняння альтернативних позицій, дискусія, дебати.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Євроінтеграція України: практичні аспекти Угоди про асоціацію України з ЄС» застосовуються наступні методи контролю: усний та письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських і практичних заняттях, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських і практичних заняттях відповідно до конкретних цілей.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання діагностичних і творчих завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських і практичних занять, поточного контролю. Сума балів, які студент **денної** форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового **екзамену** в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Євроінтеграція України: практичні аспекти Угоди про асоціацію України з ЄС».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 2 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40 (для студентів **денної** форми навчання).

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового семестрового контролю:

3 семестр (екзамен)
Денна форма навчання
Завдання 1. Теоретичне питання – 20 балів;
Завдання 2. Діагностичне питання) – 10 балів;
Завдання 3. Творче питання – 10 балів

Максимальна сума балів за екзаменаційну роботу складає **40 балів**.

Розрахункова шкала для проведення підсумкового контролю здобувачів:

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання. Обґрунтування неточні і не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, відповідь або неправильна, або він не розуміє суті питання. Не ознайомлений з джерелами, не може робити висновків.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою і за шкалою ECTS.

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

9. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни (денна форма навчання):

Поточний контроль – 60 балів

Заохочувальні бали - підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Євроінтеграція України: практичні аспекти Угоди про асоціацію України з ЄС» - 10 балів.

*Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Екзамен (3 семестр)*

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Ра- зом	Підсум- ковий конт- роль: екзамен	Сума
Розділ 1					Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60	40	100

T1, T2 ... T5 – теми

Поточний контроль – 60 балів (з них: виконання теоретичного завдання – 2x20 балів, виконання діагностичного завдання – 2x10 балів, виконання творчого завдання – 2x10)
Підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів.

Максимальна сума балів за поточним контролем складає 60 балів.

Розрахункова шкала для проведення поточного контролю здобувачів:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини. Виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.

31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини. Виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, здатність публічно представити матеріал.
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем практичних занять. Виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем практичних занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистемне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за умови наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконанні завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.

6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. Систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять невідпрацьовані. Систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав не менше 30 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики / Закон України від 01 липня 2010 року №2411-VI // Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: www.rada.gov.ua/ / 08.06.2011.
2. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу / Указ Президента України від 11 червня 1998 року №615/98 // Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: www.rada.gov.ua/ / 05.02.2010.
3. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847-р (із змінами) // База даних «Законодавство України/Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80>

4. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан і перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС (зона вільної торгівлі) та Митним союзом» / Постанова Верховної Ради України від 19 травня 2011 року №3400-VI // Верховна Рада України: офіційний сайт. URL: www.rada.gov.ua/ 15.06.2011.
5. Дорожня карта Європейського дослідного простору в Україні/Національний дослідницький простір // ERA-Ukraine: офіц. сайт. URL: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbmxcmlF1a3JhaW5lfGd4OmFhMmM5ZTNINTk3ZGYzNw>
6. Євроглоссарій. URL: <http://europa.dovidka.com.ua/s.html>
7. Імплементация евроінтеграційних реформ у сфері науки і технологій: доповідь // Платформа громадянського суспільства Україна – ЄС: матеріали 5-го засідання, 05.11.2017. URL: <http://www.nas.gov.ua/tradeunion/news/Documents/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-%D0%84%D0%A1%2016.11.17.pdf>
8. Клинова-Дацюк Г. Д. Україна та інтеграційні процеси в сучасній Європі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2012. 189 с.
9. Матюшенко І. Ю., Беренда С. В., Резніков В. В. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навч. посібн. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 504 с.
10. Матюшенко І. Ю. Розробка і впровадження конвергентних технологій в Україні в умовах нової промислової революції: організація державної підтримки: монографія. Харків: ФОП Александрова К. М., 2016. 556 с.
11. Матюшенко І. Ю., Хаустова В. Є., Князев С. І. Інституційна підтримка науково-інноваційного розвитку при формуванні єдиного дослідницького простору в країнах ЄС і Україні. *Наука та інновації*. 2017. 13 (2). С. 5-26. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin13.02.005>
12. Основні елементи Договору про реформу ЄС // Міністерство закордонних справ України: офіц. сайт. URL: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/19082.htm>
13. Повідомлення Європейської Комісії. «Європа 2020». Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання // Єврокомісія: офіційний сайт. URL: <http://www.minjust.gov.ua/file/31493>
14. Поглиблення відносин між ЄС та Україною. Що, чому і як? / під ред. М. Емерсона, В. Мовчан // Центр європейських політичних досліджень (CEPS, Брюссель); Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД, Київ), 2016. 256 с.
15. Положення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо зони вільної торгівлі. URL: http://www.kyiv-obl.gov.ua/polozhennja_ugodi_pro_asotsiatsiju_mizh_ukrajinoju_ta_jes_schodo_zoni_vilnoji_torgivli.
16. Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію // Кабінет Міністрів України: офіційний сайт. 2015. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_248012532/UA_15-1%20final.pdf
17. Пріоритети програми Горизонт 2020. URL: http://www.fp7-ncp.kiev.ua/assets/Horizont_2020/HORIZON2020priorities.pdf
18. Рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» URL: <http://www.ceasc-bw.com/products/gorizont-2020/>
19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої

- сторони: ратиф. Законом від 16.09.2014 № 678-VII // База даних «Законодавство України/Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011
20. Як підвищити ефективність реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на регіональному рівні: аналітичний документ // Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2018. URL: <http://www.rac.org.ua/uploads/content/455/files/webimprove-efficiencyua2018.pdf>
 21. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council «Eastern Partnership» / European Commission. URL: http://ec.europa.eu/external_relations/eastern.docs/com08_823_en.pdf
 22. Financial Instruments of Cohesion Policy 2014–2020. Regional Policy–Inforegio, 2014. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy
 23. Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com03_104_en.pdf

Додаткова література:

1. Оцінка можливостей розширення і заміщення ринків збуту для продукції підприємств реального сектору України: монографія / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2014. 280 с.
2. Оцінка наслідків членства України у Світовій організації торгівлі : монографія / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2014. 212 с.
3. Про ратифікацію Договору до Енергетичної Хартії та Протоколу до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів / Закон України 06.02.1998 № 89/98-вр. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/89/98-вр
4. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012
5. Кобута І. В. Аграрні аспекти створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [Текст] / І. В. Кобута. – Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №4. – С.31–38.
6. Осташко Т. О., Волощенко-Холда Л. Ю. Надзвичайні заходи СОТ для захисту ринків агропродовольчих товарів: монографія // НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. Київ, 2011. 224 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. www.ec.europa.eu – офіційний сайт Європейської комісії
2. www.delukr.ec.europa.eu – офіційний сайт Представництва Європейської комісії в Україні
3. www.customs.gov.ua - офіційний сайт Державної митної служби України
4. www.dt.ua – сайт інформаційно-аналітичної газети «Дзеркало тижня»
5. www.me.kmu.gov.ua – офіційний сайт Міністерства економіки України
6. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт МЗС України
7. www.minfin.gov.ua - офіційний сайт Міністерства фінансів України
8. www.rada.gov.ua – офіційний сайт ВР України
9. www.ugmk.info/ - бізнес-портал реального сектору економіки
10. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України
11. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового банку

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен в дистанційній формі на платформі Moodle в дистанційному курсі «Євроінтеграція України: практичні аспекти Угоди про асоціацію України з ЄС», <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3206>